Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πώς να συνεργαστούμε με το ενδιαφερόμενο κοινό και πώς θα χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά τα πορίσματα των εργασιών των ομάδων πολιτών;»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2023/C 349/11)

Εισηγητής: ο κ. **Christophe QUAREZ**

Αίτηση γνωμοδότησης	Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας, 23.1.2023
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	25.1.2023
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	21.6.2023
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	13.7.2023
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	780
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	163/4/8

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η συμμετοχική δημοκρατία δεν δύναται παρά να συμπληρώνει την αντιπροσωπευτική δημοκρατία, η οποία παραμένει ο θεμελιώδης πυλώνας των πολιτικών μας συστημάτων. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, για να επανενισχυθεί η εμπιστοσύνη στην πολιτική απαιτείται συνεχής βελτίωση του τρόπου λειτουργίας της δημοκρατίας στην ΕΕ, ιδίως μέσω της ανάπτυξης συμμετοχικών και διαβουλευτικών μηχανισμών, ανοικτών στους πολίτες, με αξιοποίηση του συνόλου των υφιστάμενων μέσων της ΕΕ. Τούτου λεχθέντος, επαναλαμβάνει ότι η άποψη ενός σωματείου που εκπροσωπεί χιλιάδες μέλη έχει πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα από εκείνη ενός μεμονωμένου πολίτη.

1.2. Εμπειρίες συμμετοχικής δημοκρατίας με ομάδες πολιτών έχουν αποκτηθεί, χάρη ιδίως στην ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων, σε όλα τα κράτη μέλη. Περιοριζόμενες αρχικά σε τοπικά ή περιφερειακά ζητήματα, οι συνεισφορές των ομάδων πολιτών στις δημόσιες συζητήσεις έχουν καλύψει σταδιακά όλους τους τομείς πολιτικής, όπως στην Ιρλανδία (γάμος για όλους και άμβλωση) ή στη Γαλλία (σύμβαση πολιτών για το κλίμα) ή, για παράδειγμα, στη διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης.

1.3. Ως οίκος της οργανωμένης και αντιπροσωπευτικής κοινωνίας των πολιτών, η ΕΟΚΕ διαθέτει ειδική εμπειρογνωμοσύνη και συνιστά μοναδικό και μόνιμο φόρουμ διαλόγου με τους πολίτες, όπου προτείνονται λύσεις βάσει συναίνεσης μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να διαδραματίσει μείζονα ρόλο στην ανάπτυξη συμμετοχικών μέσων.

1.4. Η ΕΟΚΕ, εδραιωμένη θεσμική φωνή της οργανωμένης και αντιπροσωπευτικής κοινωνίας των πολιτών, πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο της διαδικασίας ενίσχυσης της συμμετοχικής δημοκρατίας στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Ως εκ τούτου, προτείνεται να διερευνηθεί μέσω πειραματισμού το φάσμα των συμμετοχικών μέσων, όπως οι ομάδες πολιτών, που μπορεί να χρησιμοποιεί η ΕΟΚΕ στο συμβουλευτικό της έργο. Εν προκειμένω, για την ενσωμάτωση της εν λόγω προσέγγισης, θα χρειαστεί να τροποποιηθεί ο Εσωτερικός Κανονισμός της ΕΟΚΕ.

1.5. Στο πλαίσιο του εν λόγω προβληματισμού, η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να εξετάσει τον νέο της ρόλο όσον αφορά την περαιτέρω ανάπτυξη της εμπειρογνωμοσύνης της σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη συμμετοχή των πολιτών και τη συμμετοχική δημοκρατία. Ειδικότερα, το προεδρείο της ΕΟΚΕ θα μπορούσε να λαμβάνει αποφάσεις επί θεμάτων όπως η εμβέλεια και η μεθοδολογία της συμμετοχής των ομάδων πολιτών στις εργασίες της ΕΟΚΕ, καθώς και σχετικά με τα θέματα που θα υπόκεινται σε διαβούλευση στις ομάδες πολιτών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί χρήσιμο να εξεταστεί η δυνατότητα σύστασης ειδικής ομάδας εργασίας για τον καθορισμό τυχόν απαιτούμενων διαδικασιών, με την επιφύλαξη της διαθεσιμότητας δημοσιονομικών πόρων και κατόπιν διαβούλευσης με το προεδρείο της ΕΟΚΕ και σχετικής απόφασής του ([1]). Η προαναφερθείσα ομάδα εργασίας θα μπορούσε να επιληφθεί θεμάτων όπως, μεταξύ άλλων, τα εξής:

— η διαδικασία ενσωμάτωσης των εν λόγω ομάδων στις εργασίες της ΕΟΚΕ,

([1]) Όπως επισημαίνεται στη μελέτη της ΕΟΚΕ «Η ανάδειξη της ΕΟΚΕ σε συντελεστή και εγγυητή δραστηριοτήτων της συμμετοχικής δημοκρατίας όπως ο διαρθρωμένος διάλογος με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και με τις επιτροπές πολιτών» (2023), κάθε νέα μορφή δραστηριότητας της ΕΟΚΕ σε σχέση με τη συμμετοχική δημοκρατία θα πρέπει να διαθέτει τον χρόνο, τους πόρους και την προσοχή που χρειάζεται για να είναι αποτελεσματική.

— ο καθορισμός κριτηρίων ως προς τα θέματα διαβούλευσης με τις ομάδες πολιτών, προκειμένου να διασφαλίζεται η συμπερίληψη οριζόντιων ζητημάτων ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος,

— η εξασφάλιση προϋπολογισμού, καθώς και των απαραίτητων ανθρώπινων πόρων·

— οι προδιαγραφές για την κλήρωση και την ψηφιακή πλατφόρμα,

— η μέθοδος και η οργάνωση των συζητήσεων που θα καθιστούν δυνατή μια τελική συζήτηση μεταξύ των ομάδων πολιτών και των μελών της ΕΟΚΕ,

— ο ορισμός της εντολής που θα καθορίσει τον τρόπο με τον οποίο θα λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων στις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ,

— οι όροι και το χρονοδιάγραμμα της πειραματικής φάσης.

1.6. Η ΕΟΚΕ είναι προσηλωμένη στη διαβουλευτική διάσταση μιας ομάδας πολιτών που θα συμμετέχει στις εργασίες της, ως συμπλήρωμα για τον εμπλουτισμό της υφιστάμενης συμμετοχικής εργαλειοθήκης της ΕΕ.

2. **Η απαραίτητη δημοκρατική ανανέωση**

2.1. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες έχουν σχεδόν όλες συστήματα αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Αντιπροσωπευτικής καθότι ο τρόπος επιλογής των κυβερνώντων βασίζεται κυρίως σε εκλογές με άμεση και καθολική ψηφοφορία, κυρίως βουλευτικές αλλά και προεδρικές.

2.2. Ο 21ος αιώνας χαρακτηρίζεται στην Ευρώπη από αυξανόμενη έλλειψη εμπιστοσύνης στους πολιτικούς και τη δράση τους, με ποικίλους βαθμούς έντασης ανάλογα με την εκάστοτε χώρα. Οι παλαιές και οι νέες δημοκρατίες φαίνεται να αγκομαχούν, όπως απέδειξαν το Brexit, η δυσκολία των ευρωπαϊκών δημοκρατιών να αντιμετωπίσουν ενωμένες την πανδημία COVID-19, τα κινήματα διαμαρτυρίας των «Αγανακτισμένων» και των «κίτρινων γιλέκων» που διαταράσσουν τους θεσμικούς διαύλους δημοκρατικής έκφρασης, ή ακόμη η άνοδος του αυταρχικού λαϊκισμού. Επιπλέον, η επανάσταση των νέων τεχνολογιών έχει εντείνει την αποδιαμεσολάβηση και την απορρύθμιση των πολιτικών σχέσεων.

2.3. Τρεις αντικειμενικοί δείκτες καθιστούν δυνατή τη μέτρηση του βαθμού της δημοκρατικής ύφεσης από την άποψη της σημερινής κρίσης δημοκρατικής νομιμοποίησης στην Ευρώπη: η αύξηση της αποχής, η μεγαλύτερη εκλογική αστάθεια και η μείωση του αριθμού των μελών των πολιτικών κομμάτων. Οι εν λόγω αντικειμενικοί δείκτες συμπληρώνονται από υποκειμενικούς δείκτες, όπως τη διάβρωση της εμπιστοσύνης στους δημόσιους θεσμούς.

2.4. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η επανενίσχυση της εμπιστοσύνης στην πολιτική προϋποθέτει βελτίωση των δημοκρατικών μηχανισμών. Τούτο σημαίνει καταρχάς ότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία, η οποία αποτελεί τη βάση του πολιτικού μας συστήματος, χρειάζεται μια νέα πνοή.

2.5. Επιπλέον, οι συμμετοχικοί ή οι διαβουλευτικοί μηχανισμοί μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση του δεσμού μεταξύ εκπροσωπούμενων και εκπροσώπων, και να καταστήσουν αποτελεσματικές τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους.

2.6. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, σε ένα σύστημα αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, κάθε πολίτης έχει ελευθερία συμμετοχής, προσχωρώντας στο πολιτικό κόμμα, στη συνδικαλιστική οργάνωση ή στο σωματείο της επιλογής του. Επομένως, η εν λόγω ελευθερία είναι ο πρώτος εγγυητής ενός δημοκρατικού καθεστώτος.

3. **Ανάγκη θεσμοθέτησης της συμμετοχής των πολιτών;**

3.1. Ο αριθμός των συμμετοχικών μηχανισμών αυξήθηκε εκθετικά στην Ευρώπη, όπου πραγματοποιήθηκαν χιλιάδες πειράματα, πρώτα σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, μέσω συμμετοχικών προϋπολογισμών, και στη συνέχεια για περιβαλλοντικά, κοινωνικά ή θεσμικά θέματα σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.

3.2. Δεν είναι πλέον μόνον οι συνοικίες που αποκτούν θεσμικό ρόλο μέσω νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων σε πολλές χώρες, αλλά και πιο καινοτόμοι μηχανισμοί.

3.3. Τέτοια περίπτωση συντρέχει στο Βέλγιο, όπου τα μόνιμα συμβούλια τυχαία επιλεγέντων πολιτών συστάθηκαν προσφάτως διά νόμου στις Βρυξέλλες. Παρόμοια παραδείγματα εντοπίζονται στην Ιρλανδία, όπου χάρη στις συνελεύσεις πολιτών, ενίοτε σε συνδυασμό με δημοψηφίσματα, νομιμοποιήθηκαν ο γάμος για όλους και οι αμβλώσεις, ή στη Γαλλία όπου οργανώνονται συνελεύσεις πολιτών για το κλίμα και για το τέλος της ζωής.

3.4. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το μεγαλύτερο μέχρι σήμερα πείραμα συμμετοχικής και διαβουλευτικής δημοκρατίας ήταν η διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης, στο πλαίσιο της οποίας οργανώθηκαν τέσσερις ομάδες πολιτών προκειμένου να δοθεί στους πολίτες η δυνατότητα να προβληματιστούν από κοινού σχετικά με το μέλλον που επιθυμούν για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΕΟΚΕ συμμετείχε επίσημα στην πρωτοβουλία αυτή. Εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το εν λόγω πιλοτικό εγχείρημα αξιολογείται διεξοδικά, με σκοπό να αντληθούν διδάγματα σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης πιθανών μελλοντικών πρωτοβουλιών.

3.5. Η ΕΟΚΕ εκφράζει ειδικότερα τη λύπη της για την έλλειψη προβολής της εν λόγω διάσκεψης στα κράτη μέλη, για το χαμηλό ενδιαφέρον που αυτή συγκέντρωσε, καθώς και για τη σύγχυση που προκλήθηκε ως προς τους στόχους της.

3.6. Στην τελική έκθεση ([2]) της διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης, η σύσταση 36 σχετικά με την ενημέρωση και τη συμμετοχή των πολιτών και η σύσταση 39 σχετικά με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ δίνουν σαφή εντολή στην ΕΟΚΕ για τη διαρθρωτική ενίσχυση του θεσμικού της ρόλου ως εγγυητή και παράγοντα διευκόλυνσης των δραστηριοτήτων συμμετοχικής δημοκρατίας, όπως του διαρθρωμένου διαλόγου με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τις ομάδες πολιτών. Από θεσμική άποψη, η ΕΟΚΕ είναι απολύτως σε θέση να διαδραματίσει έναν ρόλο στην ενίσχυση της συμμετοχικής δημοκρατίας, με την ανάληψη συνεκτικής και περιεκτικής δράσης.

3.7. Η ΕΕ διαθέτει ήδη ένα εκτενές σύνολο μέσων συμμετοχής, τα οποία περιλαμβάνουν π.χ. τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τους διαλόγους με τους πολίτες και την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών, όπως και την υποβολή αναφορών προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή. Επιπλέον, κατά την εκπόνηση νομοθετικών πρωτοβουλιών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξάγει δημόσιες διαβουλεύσεις με σκοπό να δώσει στα ενδιαφερόμενα μέρη —συμπεριλαμβανομένων των πολιτών— την ευκαιρία να εκφέρουν γνώμη για κάποιο συγκεκριμένο θέμα. Η δημόσια διαβούλευση θεμελιώνεται στις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας και υλοποιείται μέσω της δικτυακής πύλης της Επιτροπής «Πείτε την άποψή σας».

3.8. **Η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών**, η οποία δημιουργήθηκε το 2012, αποτελεί μία από τις βασικές καινοτομίες της συμμετοχικής δημοκρατίας σε επίπεδο ΕΕ. Μέσω αυτής, μια ομάδα πολιτών έχει τη δυνατότητα να συμπεριλάβει ένα θέμα στην ημερήσια διάταξη των ευρωπαϊκών νομοθετικών οργάνων.

3.9. Ωστόσο, οι τέσσερις Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες Πολιτών που κατόρθωσαν να συγκεντρώσουν το ένα εκατομμύριο υπογραφές, το οποίο απαιτείται προκειμένου να ανταποκριθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είχαν σχετικά μικρό αντίκτυπο μέχρι στιγμής, με νομοθετικές προτάσεις που εγκρίθηκαν ως συνέχεια των πρωτοβουλιών «Δικαίωμα στο νερό» και «Απαγόρευση της γλυφοσάτης», και μια πρόταση που ανακοινώθηκε για το 2023 με στόχο την απαγόρευση των κλωβών για όλα τα ζώα. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις προσδοκίες και, ως εκ τούτου, μάλλον θα πρέπει να μεταρρυθμιστεί, η δε ΕΟΚΕ θα πρέπει να συμμετάσχει στη σχετική διαδικασία.

3.10. Η συμμετοχή των πολιτών ενισχύθηκε χάρη στις ψηφιακές πλατφόρμες. Το διαδίκτυο κατέστησε δυνατή τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών σε μεγάλη κλίμακα και τη συμμετοχή κατηγοριών κοινού που απέχουν πολύ από αυτό το είδος προσέγγισης, ιδίως των νέων.

3.11. Ωστόσο, ενώ η ψηφιακή τεχνολογία συμβάλλει στη διευκόλυνση και τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της συμμετοχής, χαρακτηρίζεται επίσης από περιορισμούς. Οι διαδικτυακές διαβουλεύσεις καθιστούν δυνατή τη συλλογή απόψεων, αλλά όχι πάντα για πραγματική συζήτηση.

3.12. Η δημιουργία βιώσιμων μελλοντικών ομάδων πολιτών απαιτεί ισχυρή διαδικτυακή συνιστώσα, η οποία αποτελεί βασικό στοιχείο για διακρατικές συζητήσεις με τη συμμετοχή του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού πολιτών. Βάσει της εμπειρίας και των διδαγμάτων που αντλήθηκαν από την πολύγλωσση πλατφόρμα της διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης, η ΕΟΚΕ προτείνει να δημιουργηθεί μια βελτιωμένη πολύγλωσση διαδικτυακή πλατφόρμα/εφαρμογή για φορητές συσκευές. Τούτο θα παρείχε δυνατότητα πολύ μεγαλύτερης συμμετοχής από ό,τι είναι εφικτό κατά τις διά ζώσης εκδηλώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι το διαδικτυακό εργαλείο θα σχεδιαστεί κατά τρόπο ώστε να παρέχει πρόσβαση σε όσο το δυνατόν περισσότερους πολίτες. Οι εκδηλώσεις με φυσική παρουσία παραμένουν σημαντικό εργαλείο, συμπληρωματικό προς τις διαδικτυακές διαβουλεύσεις, αλλά θα πρέπει να περιορίζονται σε εύλογο αριθμό και να εστιάζουν ως επί το πλείστον σε επίκαιρα θέματα οριζόντιου ενδιαφέροντος. Για τη δημιουργία μιας τέτοιας υπερσύγχρονης ψηφιακής πλατφόρμας, θα απαιτηθούν επαρκείς πόροι ([3]).

3.13. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, πρέπει να τεθεί το ζήτημα της αντιπροσωπευτικότητας και της εμπειρογνωμοσύνης της συμβολής των πολιτών στον δημόσιο διάλογο. Η άποψη ενός σωματείου που εκπροσωπεί χιλιάδες μέλη λαμβάνεται υπόψη όσο και η γνώμη ενός μεμονωμένου πολίτη;

3.14. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η προστιθέμενη αξία των γνωμοδοτήσεων και των συστάσεών της απορρέει από την επίτευξη συναίνεσης μεταξύ της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, καθώς και από τη γεφύρωση των αντικρουόμενων συμφερόντων των διαφόρων κοινωνικών οργανώσεων.

([2]) Βλέπε την έκθεση σχετικά με το τελικό αποτέλεσμα της διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης.

([3]) Όπως επισημαίνεται στη μελέτη της ΕΟΚΕ, «Η ανάδειξη της ΕΟΚΕ σε συντελεστή και εγγυητή δραστηριοτήτων της συμμετοχικής δημοκρατίας όπως ο διαρθρωμένος διάλογος με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και με τις επιτροπές πολιτών» (2023), η ζήτηση για ψηφιοποίηση είναι προφανής, ωστόσο, θα πρέπει να διατεθούν πόροι για να συνεχιστεί η φυσική συμμετοχή.

3.15. Η εντολή της διαβούλευσης με τους πολίτες πρέπει να είναι σαφής. Για την ΕΟΚΕ, είναι σημαντικό να διευκρινιστεί, σε πρώιμο στάδιο, ο τρόπος με τον οποίο οι ζητούμενες συνεισφορές θα ενσωματωθούν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

3.16. Κάθε διαδικασία πραγματικού διαλόγου με τους πολίτες απαιτεί μηχανισμό ανατροφοδότησης για τη διασφάλιση της νομιμότητάς της. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο είναι τόσο σημαντικό να εγκαθιδρύσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έναν μηχανισμό για την παρακολούθηση των συστάσεων των πολιτών. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας πίνακας συστάσεων πολιτικής ο οποίος θα χρησιμεύει, στη συνέχεια, για να καθορίζεται η συνέχεια που θα δίνεται στις προτάσεις, όπως ζήτησε η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στη διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης.

3.17. Η ΕΟΚΕ θα πρέπει να θεωρηθεί σημαντικό μέσο για τη μείωση του δημοκρατικού ελλείμματος της ΕΕ, τη γεφύρωση του χάσματος και την προώθηση μιας ευρωπαϊκής πολιτικής ταυτότητας μεταξύ των πολιτών της.

4. **Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στη διοργάνωση της διαβούλευσης με τους πολίτες**

4.1. Η διάταξη του άρθρου 11 της ΣΕΕ για «ανοιχτό, διαφανή και τακτικό διάλογο με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις και την κοινωνία των πολιτών» θα πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως σε όλους τους τομείς πολιτικής της ΕΕ.

4.2. Με την πάροδο των ετών, η ΕΟΚΕ έχει ενισχύσει τη θέση των πρωτοβουλιών των πολιτών και την προβολή τους στο καθημερινό έργο των θεσμικών οργάνων. Από την καθιέρωση της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών, η ΕΟΚΕ διοργανώνει ετήσια διάσκεψη υψηλού επιπέδου επ' ευκαιρία της Ημέρας της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών. Η ειδική ομάδα της ΕΟΚΕ για την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών συστάθηκε για να παρέχει πολιτική καθοδήγηση σχετικά με τις πρωτοβουλίες των πολιτών και να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα αυτόν.

4.3. Η ΕΟΚΕ παρέχει επίσης πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα των πολιτών. Η έκδοσή της με την ευρύτερη διανομή, το «Ευρωπαϊκό διαβατήριο δημοκρατίας», έχει καταστεί δημοφιλής πηγή πληροφοριών για το ευρύ κοινό, παρουσιάζεται δε και χρησιμοποιείται σε διάφορες εκδηλώσεις που διοργανώνονται από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

4.4. Ο θεσμικός ρόλος της ΕΟΚΕ θα πρέπει να ενδυναμωθεί και η ΕΟΚΕ θα πρέπει να εξουσιοδοτηθεί να παρέχει συμβουλές για τη χάραξη των ενωσιακών πολιτικών, τόσο ως καθιερωμένος εκπρόσωπος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών όσο και ως διαμεσολαβητής και εγγυητής δραστηριοτήτων συμμετοχικής δημοκρατίας, όπως ο διαρθρωμένος διάλογος με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τις ομάδες πολιτών. Μια ζωντανή κοινωνία των πολιτών είναι ζωτικής σημασίας για τη δημοκρατική ζωή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.5. Ως οίκος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, η ΕΟΚΕ διαθέτει ειδική εμπειρογνωμοσύνη και συνιστά μοναδικό και μόνιμο φόρουμ διαλόγου με τους πολίτες, όπου προτείνονται λύσεις βάσει συναίνεσης μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών. Τα μέλη της διορίζονται από τις αντίστοιχες οργανώσεις τους.

4.6. Η εμπειρία της διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης δημιούργησε προσδοκίες, ωθεί δε τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να εξασφαλίσουν τη δέουσα συνέχεια της εν λόγω διαβούλευσης.

4.7. Η ΕΟΚΕ είναι προσηλωμένη στη διαβουλευτική διάσταση των ομάδων πολιτών που θα συμμετέχουν στις εργασίες της, συμπληρωματικά προς τις διαδικτυακές διαβουλεύσεις που διεξάγονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι οποίες αποτελούν μεν πολύτιμο μέσο, αλλά δεν καθιστούν δυνατή τη διεξαγωγή απευθείας συζητήσεων μεταξύ των συμμετεχόντων μερών.

4.8. Στο μανιφέστο του Προέδρου της ΕΟΚΕ προτείνεται να συσταθούν ομάδες πολιτών πριν από τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 2024, οι οποίες θα συνεισφέρουν στη σύνταξη οριζόντιου ψηφίσματος από όλα τα τμήματα της ΕΟΚΕ με τα κύρια αιτήματα της ΕΟΚΕ για το νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

4.9. Επιπλέον, στο πλαίσιο του κύκλου διαλόγου της ομάδας συνδέσμου 2023 της ΕΟΚΕ, συγκροτήθηκε ομάδα εργασίας «Ομάδες πολιτών» ως συνιστώσα της διεξαγωγής τακτικών θεματικών διαλόγων μεταξύ των μελών της ΕΟΚΕ και των σχετικών οργανώσεων της κοινωνίας της πολιτών που συμμετέχουν στην ομάδα συνδέσμου, όπως προβλέπεται στην επικοινωνιακή στρατηγική της ΕΟΚΕ για την περίοδο 2022-2027. Απόρροια αυτού του διαλόγου θα είναι ένα έγγραφο προβληματισμού το οποίο θα μπορούσε να συμβάλει στις πρωτοβουλίες της ΕΟΚΕ που αποσκοπούν στη συμμετοχή των πολιτών.

4.10. Στο πλαίσιο του εν λόγω προβληματισμού, η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να εξετάσει τον νέο της ρόλο όσον αφορά την περαιτέρω ανάπτυξη της εμπειρογνωμοσύνης της σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη συμμετοχή των πολιτών και τη συμμετοχική δημοκρατία. Ειδικότερα, το προεδρείο της ΕΟΚΕ είναι το όργανο το οποίο θα μπορούσε να λαμβάνει αποφάσεις επί θεμάτων όπως η εμβέλεια και η μεθοδολογία της συμμετοχής των ομάδων πολιτών στις εργασίες της ΕΟΚΕ, καθώς και σχετικά με τα θέματα που θα υπόκεινται σε διαβούλευση στις ομάδες πολιτών.

4.11. Για τη νέα της αυτή αρμοδιότητα, η ΕΟΚΕ θα πρέπει να διαθέτει ειδική χρηματοδότηση, ανθρώπινους πόρους και ένα ψηφιακό εργαλείο.

4.12. Με εσωτερικό κανονισμό που θα εφαρμόζεται στο δείγμα του κοινού που επιλέγεται με κλήρωση θα πρέπει να καθορισθούν: οι λεπτομέρειες λειτουργίας, η επικοινωνία και οι σχέσεις με τα μέσα ενημέρωσης, η σχέση μεταξύ της ΕΟΚΕ ή της οικείας σύνθεσης εργασίας και του δείγματος του κοινού.

4.13. Η ΕΟΚΕ θεωρεί χρήσιμο να εξεταστεί η δυνατότητα σύστασης ειδικής ομάδας εργασίας για τον καθορισμό τυχόν απαιτούμενων διαδικασιών, με την επιφύλαξη της διαθεσιμότητας δημοσιονομικών πόρων και κατόπιν διαβούλευσης με το προεδρείο της ΕΟΚΕ και σχετικής απόφασής του ([4]). Η προαναφερθείσα ομάδα εργασίας θα μπορούσε να επιληφθεί θεμάτων όπως, μεταξύ άλλων, τα εξής:

— η διαδικασία ενσωμάτωσης των εν λόγω ομάδων στις εργασίες της ΕΟΚΕ,

— ο καθορισμός κριτηρίων ως προς τα θέματα διαβούλευσης με τις ομάδες πολιτών, προκειμένου να διασφαλίζεται η συμπερίληψη οριζόντιων ζητημάτων ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος,

— οι προδιαγραφές για την κλήρωση και την ψηφιακή πλατφόρμα,

— η εξασφάλιση χρηματοδότησης και ειδικών ανθρώπινων πόρων και τεχνικών μέσων,

— η μέθοδος και η οργάνωση των συζητήσεων που θα καθιστούν δυνατή μια τελική συζήτηση μεταξύ των ομάδων πολιτών και των μελών της ΕΟΚΕ,

— ο ορισμός της εντολής που θα καθορίσει τον τρόπο με τον οποίο θα λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων στις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ,

— η επιλογή του φορέα που θα διοργανώνει την επιλογή των προσώπων με κλήρωση, με βάση τη συναίνεσή τους,

— οι όροι και το χρονοδιάγραμμα της πειραματικής φάσης.

Βρυξέλλες, 13 Ιουλίου 2023.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE

([4]) Όπως επισημαίνεται στη μελέτη της ΕΟΚΕ «Η ανάδειξη της ΕΟΚΕ σε συντελεστή και εγγυητή δραστηριοτήτων της συμμετοχικής δημοκρατίας όπως ο διαρθρωμένος διάλογος με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και με τις επιτροπές πολιτών» (2023), κάθε νέα μορφή δραστηριότητας της ΕΟΚΕ σε σχέση με τη συμμετοχική δημοκρατία θα πρέπει να διαθέτει τον χρόνο, τους πόρους και την προσοχή που χρειάζεται για να είναι αποτελεσματική.